

Hoofdlijnenverslag van de internetconsultatie

Begrensd gebiedsontwikkelruimte tussen Thorn en Wessem en tussen Mook, Middelaar en Gennep

Het hoofdlijnenverslag is een samenvatting van de ingediende reacties. De reacties zijn gesorteerd op (hoofd)thema's. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (ministerie van IenW) reageert onder elk thema op de reacties.

Algemene informatie over de internetconsultatie

In het kort

Het ministerie van IenW bereidt een wijziging voor van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en de Omgevingsregeling (Or). In de gebieden tussen Thorn en Wessem en tussen Mook, Middelaar en Gennep wordt met de projecten 'Thorn-Wessem' en 'Lob van Gennep' toegewerkt naar versterking van de dijken. De binnendijkse gebieden maken straks geen deel meer uit van het rivierbed. Dit gaat pas gelden als het projectbesluit tot versterking van de dijk is genomen, het project in uitvoering is en de geometrische begrenzingen in de Omgevingsregeling hierop zijn aangepast. Vanaf dan is er geen omgevingsvergunning van de minister van IenW meer nodig voor het verrichten van (bouw)activiteiten in dat gebied.

In plaats daarvan gaat voor deze gebieden met een waterbergende werking een regime van begrensd gebiedsontwikkelruimte gelden. Dit betekent dat er een grens wordt gesteld aan wat een gemeente in het omgevingsplan mag zetten in deze gebieden. In de gebieden wordt namelijk een maximum gesteld aan wat er aan ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk is.

Voor wie zijn deze wijzigingen belangrijk?

- Grondeigenaren, bewoners, gebruikers en bedrijven in de gebieden waar de begrensd gebiedsontwikkelruimte van kracht wordt (zie bijgevoegde kaarten);
- Gemeenten Mook en Middelaar, Gennep en Maasgouw;
- Provincie Limburg en de benedenstrooms gelegen provincies Noord-Brabant en Gelderland;
- Waterschap Limburg en het benedenstrooms gelegen waterschap Aa en Maas.

Wat is het doel van de wijzigingen?

Met de wijzigingen wordt een balans gezocht tussen het belang van ontwikkelmogelijkheden in deze gebieden en het belang van behoud van ruimte voor waterberging in extreme situaties.

Reacties op hoofdlijnen

Indieners

Van 14 januari tot en met 11 februari 2025 kon worden gereageerd op de voorgenomen wijzigingen. Er zijn in totaal 4 reacties ingediend en hiervan zijn er 3 openbaar.

Indieners zijn:

- Particulieren: 2 indieners (ca 50 % van de reacties);
- Bedrijfsleven en branche: 2 indieners (ca 50% van de reacties);

Reacties op internetconsultatie

De reacties op de internetconsultatie laten zien dat een deel van de respondenten zorgen hebben over het voornemen om in deze gebieden te gaan werken met een regime van begrensde gebiedsontwikkelruimte. Een deel van de indieners is het tevens oneens met hoe de normering uitpakt voor de gebieden langs de Maas. Het sentiment in de vier reacties is overwegend negatief.

De reacties zijn te groeperen in een aantal hoofdthema's. Deze hoofdthema's staan hieronder toegelicht en per hoofdthema is een reactie van het ministerie geformuleerd.

De belangrijkste opmerkingen betreffen de volgende hoofdthema's:

Hoofdthema 1: bezorgdheid dat het regime van begrensde gebiedsontwikkelruimte leidt tot een zodanige inperking van de ontwikkelruimte dat deze gebieden in feite 'op slot' gaan.

Hoofdthema 2: bezorgdheid dat het gebied als overloop- of retentiegebied wordt ingericht.

Hoofdthema 3: bezorgdheid dat normen in Limburg te laag zijn, waardoor de kans op schade te groot is.

Hoofdthema 1: Ontwikkelruimte in de gebieden.

Een deel van de respondenten uiten zorgen over de begrenzing van de ontwikkelruimte. Een deel is bezorgd dat het regime van begrensde gebiedsontwikkelruimte leidt tot een zodanige inperking van de ontwikkelruimte dat deze gebieden in feite 'op slot' gaan. Een andere respondent meent dat het ministerie ten onrechte de indruk wekt dat de ontwikkelruimte beperkt zal worden.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie:

Het beeld dat het regime van begrensde gebiedsontwikkelruimte leidt tot inperking van de ontwikkelruimte waardoor het gebied 'op slot' gaat is onjuist. Met dit regime wordt een grens gesteld aan wat de gemeente met een omgevingsplan mogelijk mag maken aan bouwwerken en werken in deze gebieden. Deze grens is nog niet bereikt. Zoals in de toelichting bij de wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) is aangegeven, leiden de bestaande mogelijkheden die het omgevingsplan biedt, de bestaande vergunningvrije mogelijkheden en eventuele lopende aanvragen op het moment van inwerkingtreding van dit besluit samen niet tot overschrijding van de volumegrens. Bovendien is er binnen deze grens ook nog voldoende ruimte om de bestaande ambities voor ontwikkeling in de gebieden, zoals deze nu in beeld zijn bij de gemeenten, te verwezenlijken. Ook zijn bepaalde ontwikkelingen uitgezonderd. De volumegrens is niet van toepassing op het bouwen van bouwwerken met een bruto-vloeroppervlakte van ten hoogste 5 m² en bouwwerken die niet helemaal met wanden zijn omsloten. Door deze uitzonderingen blijven bouwactiviteiten buiten beschouwing die het waterbergend volume van het gebied niet in relevante mate beperken. Voorbeelden zijn carports, speeltoestellen, terrasoverkappingen en hekwerken. De volumegrens is evenmin van toepassing op het ophogen van gronden met ten hoogste 10 m³ grond.

De zorg dat bedrijven in deze gebieden zich niet verder kunnen ontwikkelen door dit regime is hierdoor ongegrond. Hetzelfde geldt voor een verwachte sterke daling van waarde van percelen.

Wij omarmen de suggestie om duidelijk te maken dat het hier gaat om een versoepeling van ontwikkelmogelijkheden ten opzichte van de huidige situatie. Bij verdere communicatie besteden wij hier zeker aandacht aan.

Hoofdt thema 2: het gebied wordt een retentiebekken of noodoverloopgebied

Een respondent is bezorgd dat de gebieden als retentiebekken of noodoverloopgebied gebruikt gaan worden.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie:

Dat is niet het geval. Zoals in de toelichting bij de wijziging van het Bkl is aangegeven, zijn deze gebieden in veel opzichten niet anders dan andere binnendijkse gebieden. Deze gebieden worden beschermd door dijktrajecten die voldoen aan de daarvoor geldende waterveiligheidsnorm. En net als andere binnendijkse gebieden kunnen deze gebieden in extreme situaties overstromen. Het verschil is dat deze gebieden bij overstroming een waterbergende werking hebben. Deze werking is van belang voor het hele Maassysteem. Om deze reden wordt een grens gesteld aan wat er in deze gebieden aan (bouw)volumen bij kan komen, maar meer ook niet. Dat is niet hetzelfde als een retentiebekken of een noodoverloopgebied; deze zijn bedoeld om water in te laten en daar worden zij ook op ingericht. Dat is hier niet aan de orde. Deze gebieden zijn niet bedoeld om water in te laten en er wordt fysiek ook niets gewijzigd. Daarnaast hebben gedupeerden bij overstroming van de gebieden (door het overlopen van de primaire waterkering) recht op een tegemoetkoming in de schade en kosten wanneer de Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) van kracht is verklaard bij deze situatie.

Hoofdt thema 3: de normering in de Maasvallei is te laag.

Een respondent uit de zorg dat er bij de normstelling voor primaire waterkeringen sprake is van ongelijkheid tussen Limburg en de rest van Nederland. Deze indiener pleit voor het verlagen van de overstromingskans van de primaire waterkeringen in de Maasvallei naar 1:3000. Ook wordt verzocht om het regime van begrensde gebiedsontwikkelruimte pas in werking te laten treden als de keringen aan die norm voldoen.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie:

In Nederland is een landelijke systematiek voor het normeren van primaire waterkeringen. Deze systematiek is gebaseerd op een risicobenadering en voor alle regio's en alle primaire dijktrajecten gelijk. De kans op overlijden als gevolg van een overstroming mag niet groter zijn dan 1 op 100.000 per jaar. Daarnaast wordt de verwachte economische en maatschappelijke schade bij een

overstroming betrokken in de norm. Deze normen zijn onder de Omgevingswet opgenomen in bijlage II bij het Bkl als 'omgevingswaarde veiligheid primaire waterkering'.

De huidige normen en de bijbehorende systematiek voor het beoordelen en ontwerpen van primaire waterkeringen zijn in 2017 ingevoerd. De keringen moeten uiterlijk in 2050 aan deze norm voldoen. Dit is een resultaatsverplichting, opgenomen in het Bkl.

De gevolgen van een overstroming verschillen per dijktraject, zowel waar het de kans op overlijden betreft als de economische schade en maatschappelijke impact. De gebieden achter dijktrajecten kunnen heel verschillend zijn wat betreft omvang en inwoneraantal. Ook fysieke kenmerken zoals te verwachten overstromingsdiepte en stroomsnelheden verschillen en hebben invloed op het overlijdensrisico en schade. Al deze aspecten worden volgens een uniforme methodiek betrokken bij het toekennen van de norm.

Wij zijn het dan ook niet eens met de stelling dat er sprake zou zijn van ongelijkheid en achterstelling van Limburg. De systematiek wordt op gelijke wijze toegepast in heel Nederland. Veel binnendijkse gebieden in de Maasvallei zijn op basis van overlijdensrisico en gevolgschade niet te vergelijken met andere binnendijkse gebieden in Nederland. Daaruit volgt een lagere norm maar geen hoger overlijdensrisico of ongelijke behandeling. Overigens varieert in Limburg de norm voor dijktrajecten van 1/100 voor de meeste Maasdorpen en tot 1/300, 1/1000 en 1/3000 voor de grotere plaatsen.

Overige reacties

Een aantal reacties valt onder de categorie 'overig'. Deze reacties hebben niet direct betrekking op deze internetconsultatie of zijn lastig onder te brengen in een hoofdthema. Wel is het belangrijk dat deze signalen worden benoemd. Deze reacties gaan over:

- Beekverlegging in het gebied in het kader van de dijkversterking Thorn-Wessem. Een respondent heeft de zorg geuit dat door de beekverlegging het grondwaterpeil gaat stijgen, waardoor er continu grondwater tegen de waterdichte kelder zal staan en deze daardoor niet langer waterdicht zal zijn.
- Een respondent vraagt of er mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de woonkern Wessem.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie:

De zorg met betrekking tot de beekverlegging is met het Waterschap Limburg gedeeld. Het waterschap is uitvoerder voor en verantwoordelijk voor de dijkversterking en de beekverlegging. Respondent heeft aangegeven goed betrokken te zijn bij gesprekken over de beekverlegging.

Met betrekking tot uitbreidingsmogelijkheden van de woonkern Wessem kan worden gemeld dat de begrensde gebiedsontwikkelruimte gaat gelden zodra het projectbesluit tot versterking van de dijk is genomen, het project in uitvoering is en de geometrische begrenzingen in de Omgevingsregeling hierop zijn aangepast. Vanaf dan is er geen omgevingsvergunning van de minister van IenW meer nodig voor het verrichten van (bouw)activiteiten in dat gebied. Er kan

wel een omgevingsvergunning van de gemeente nodig zijn. Ontwikkelmogelijkheden in Wessem worden in het omgevingsplan van de gemeente Maasgouw vastgelegd. De zorg van de respondent is geanonimiseerd gedeeld met de gemeente Maasgouw.

Vervolgproces

Alle reacties die binnen zijn gekomen, zijn geanalyseerd en samengevat in dit verslag. Het ministerie van IenW ziet geen aanleiding om de voorgenomen wijzigingen op basis van de internetconsultatie aan te passen. Het streven is dat de wijzigingen begin 2026 in werking treden.